



NEJZAJÍMAVĚJŠÍ UČITEL V MÉM ŽIVOTĚ

Cíl

Cílem tohoto reflexního nástroje je stimulovat reflexi osobních zkušeností s bývalými učiteli jako počáteční bod k vytvoření vlastních pedagogických hodnot.

Cílová skupina

Cílové skupiny tohoto nástroje se různí. Lze jej použít s učiteli, s pedagogy vyučujícími učitele, řediteli škol a u tvůrců politiky (a také ve smíšených skupinách) jak na instituční, tak i národní či mezinárodní úrovni. Skupina může mít jakoukoli velikost, minimálně však 8 účastníků.

Shrnutí/popis

Účastníci jsou vyzváni k tomu, aby napsali dopis svému „nejvýznamnějšímu učiteli“. Pak v malých skupinách prodiskutují nejcennější kvality svých učitelů: například aspekty jejich výuky stejně jako jejich osobnosti či jejich zjistitelných učebních hodnot či metod. Pak se jednotliví účastníci z každé skupiny sejdou v tzv. „konferenčních skupinách“, aby přednesli výsledky svých jednotlivých skupinových diskuzí a identifikovali podobnosti. V další fázi účastníci rozvažují o učebních hodnotách, které oni sami používají ve výuce a které jsou pro jejich práci zásadní, až k bodu, kdy sestaví typ mise. Tyto principy pak prezentují formou neformálního plakátu pro výstavu, čímž se o své „manifesty“ podělí s ostatními.

Metodologie:

Program je organizovaný dle metody „skládačky“: tzn., že se účastníci nejdříve sejdou v domovských skupinách, pak se znovu shromáždí v nových „konferenčních skupinách“, po kterých se opět vrátí do svých domovských skupin pro závěrečnou diskuzi. Při vytváření domovských skupin je důležité, aby byli účastníci rozděleni tak, aby byl počet členů skupiny stejný jako celkový počet skupin (čili pokud máte 9 nebo 10 účastníků, utvořte celkem 3 skupiny; pokud je jich 15 nebo 16, utvořte 4 skupiny atd.). Pro vytvoření konferenčních skupin rozpočítejte jednotlivce v domovských skupinách po 1, 2, 3 (nebo 4 nebo 5) s jednotlivci z jiné domovské skupiny se stejným číslem a vytvořte novou konferenční skupinu. Pokud máte pouze 8 účastníků, měli byste vytvořit pouze dvě domovské skupiny a následnou konferenční skupinu sestávající ze všech účastníků. Obecně řečeno,



instruktor se může rozhodnout, že uspořádá plenární schůzku všech účastníků, pokud je rozdělení do konferenčních skupin příliš komplikované.

1. krok: Domovská skupina

Individuální práce (30 minut)

1. Napište dopis učiteli, kterého si pamatujete jako toho nejzajímavějšího učitele, jakého jste kdy měli. Můžete mu říct o všech věcech, které jste jako jeho student zažili, čím pro vás byl, proč si ho ceníte či pamatujete atd.
2. Přečtěte si svůj dopis a všimněte si různých aspektů jeho osobnosti, charakteristických způsobů jeho výuky, které vás tolik ovlivnily. Dokážete identifikovat určité hodnoty, které jeho výuka vyjadřovala?

Skupinová práce (30 minut)

Podělte se o své myšlenky s ostatními členy skupiny. Během diskuze by si měl každý účastník poznamenat učební hodnoty a metody všech prezentovaných učitelských „modelů“ a ohodnotit, do jaké míry sdílejí takové pedagogické chování a praxi v jejich vlastní práci.

2. krok: Konferenční skupiny (30 minut)

1. V této nové skupině učitelů se podělte o svůj seznam kvalit a hodnot učitele, které jste sepsali během diskuze ve vaší domovské skupině a tam, kde je to vhodné, přidejte nové vlastnosti.
2. S ostatními členy skupiny identifikujte a prodiskutujte pedagogické vlastnosti, které se zdají být nejobvyklejší.

3. krok: Domovské skupiny (60 minut)

1. Podělte se o nové myšlenky nebo identifikujte důležité pedagogické modely ze své diskuze v rámci konferenční skupiny.
2. V tomto bodě by si měl každý účastník vytvořit nový seznam vlastností náležející tomu, co by mohlo být základem „nejzajímavějšího učitele“. Pak na plakátě, s použitím slov nebo grafiky, pokud si to účastníci přejí, zobrazí tento manifest, který stanovuje „nejzajímavějšího učitele“. Plakáty se vystaví v místnosti pro závěrečné zhodnocení ostatními účastníky.



Variace:

Dopisy je možné napsat před lekcí a tudíž ušetřit čas.

Pokud budou mít účastníci zájem, je možné místo dopisu napsat zápis z deníku nebo volnou esej o svém nejoblíbenějším učiteli. V takovém případě by měli být účastníci stimulováni k tomu, aby se „vrátili v myšlenkách do svých vlastních školních let, ke vzpomínkám na školu a vzpomněli si na učitele, který na ně udělal největší dojem. Zkuste si vzpomenout na jakékoli detaily určité lekce, vyučovaného předmětu, způsob, jakým učitel vyučoval, jak vypadal, co přesně jej dělalo zvláštním.“ Následující průběh aktivity zůstává stejný.

Zázemí/zdroje

Tato lekce vychází z nedávné teorie vyprávějící sebe-studie, kdy učitelé zkoumají své vlastní zkušenosti a zážitky z doby, kdy byli sami studenty, aby se poučili o své současné a budoucí pedagogické praxi. Metoda také zohledňuje teoretické modely reflexe dle Freda A.J. Korthagena a Angela Vasalose a Roberta Diltsa uvedené v NLP úrovních učení a změny.

Viz např.:

- Kelchtermans, G. (1993). Getting the story, understanding the lives. From career stories to teachers' professional development. *Teaching and Teacher Education*, 9, 5/6, 443-456.
- Kelchtermans, G. (1993). Teachers and their career story: a biographical perspective on professional development. In: C. Day, J. Calderhead & P. Denicoo (Eds). *Research and Teacher Thinking: Understanding Professional Development*. London- Washington, Falmer Press, 198-220.
- Loughran, J. J., & Russell, T. (2002). Improving teacher education practices through self-study. London; New York: RoutledgeFalmer.
- Ritchie, J. S., & Wilson, D. E. (2000). Teacher narrative as critical inquiry: Rewriting the script. New York: Teachers College Press.
- Korthagen, F. & Vasalos, A. (2005). Levels in reflection: Core reflection as a means to enhance professional development. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 11(1), 47-71.
- Dilts, R. *From Coach to Awakener*. [<http://www.nlpu.com/What's New/> article: [From Coach to Awakener](#)]



Obzvláště silný [příklad](#) výsledku reflexe učitelů na jejich osobní kvality a hodnoty prostřednictvím dopisu jejich bývalých učitelům popsala Katleen Pithouse, která pracovala s jihoafrickými učiteli. V jejím příkladu sloužili jako počáteční bod pro zkoumání daného tématu negativní vzpomínky, jelikož novější učitelé neměli žádné pozitivní vzpomínky na své učitele, kdežto tato navrhovaná metoda využívá pozitivního propojení mezi starým a novým.

Podmínky:

Někdy je pro účastníky snadnější, když si sepíší charakteristiku jejich „nejzajímavějšího učitele“ než psát celý dopis. Jakýkoli přístup je vhodný pro zahájení této lekce.

Pokud se jedná o věkově smíšené skupiny či skupiny smíšené dle vyučovacího předmětu, úrovně vzdělání atd., může mít tato různorodost pozitivní dopad na dynamiku lekce, rozšíření diskuze a umožnění hlubší reflexe.

Materiály:

Běžný psací papír, papír na plakát, fixy a lepicí páska.

Silné a slabé stránky:

Silné stránky:

Prozkoumání individuálních vzpomínek na určitého učitele, který nějakým způsobem ovlivnil něčí život, vytváří přirozený kontext pro diskusi o kvalitách výuky. Také účastníkům poskytuje příležitost explicitněji vyjádřit, kterými pedagogickými hodnotami se ve své každodenní pedagogické praxi řídí.

Slabé stránky

V některých případech převládají negativní vzpomínky nad pozitivními. Je však důležité, aby se účastníci pokusili najít toho nejlepšího učitele, jakého měli, na kterékoli úrovni vzdělávání.